

Als er nooit tegen een kind
zou worden gesproken,
zal dat kind ook nooit leren praten.

LUISTER EVEN GOED!

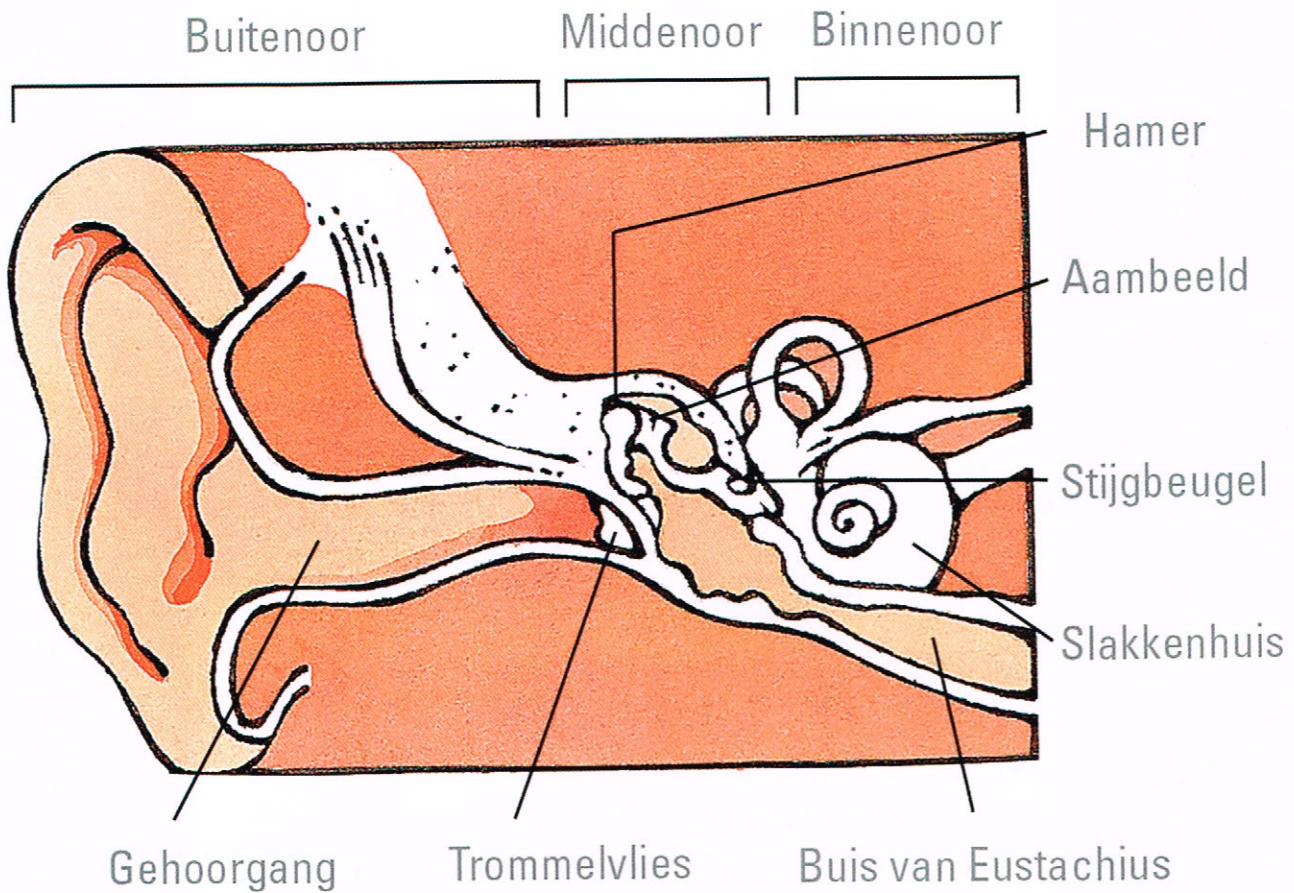
TEKST: RENÉE RUISCH | FOTOS: STOCK EN PRIVÉ COLLECTIE

BETER PRATEN BEGINT BIJ BETER HOREN! EN WAT BLIJKT: OOK HOREN, OF BETER GEZEGD LUISTEREN, KUN JE TRAINEN. LUISTERTHERAPIE ZORGT ERVOOR DAT GELUIDEN OP DE JUISTE MANIER JE HERSENEN BEREIKEN. DOOR DE SPECIALE BEWERKING VAN DE BIJ DEZE THERAPIE GEBUIKTE MUZIEKSTUKKEN KAN EEN BREDE PROBLEMATIEK WORDEN AANGEPAKT.

Voor bijvoorbeeld kinderen die snel overprikkeld raken bij bepaalde geluiden, kan deze vorm van therapie helpen. Logopediste Ien Breukers werkt al jaren met de luistertherapieën Tomatis en de daaruit afgeleide therapie Samonas. Met een goede koptelefoon, een iPod en de muziek die je via Ien krijgt, kun je thuis aan de slag. En dan is het goed kijken wat de therapie doet. Ien laat ouders een paar keer per week een 'rapport' invullen om zo een perfect beeld te krijgen van de invloed van therapie op het dagelijks leven van het kind. Op basis van de rapportage geeft ze feedback. Dit is essentieel om een optimaal resultaat te bereiken. "Soms zien ouders veranderingen die ze niet verwachten."

Bij Veine zijn we nieuwsgierig. Wat doet deze therapie nou exact? Tijd voor een bezoekje aan Ien Breukers. Zij heeft een praktijk voor logopedie en luistertherapie in Gouda. >

“Wat hebben logopedie en auditieve therapie nu met elkaar te maken? Spreken en horen zijn toch echt iets heel anders”, was het eerste dat bij ons opkwam. Ien legt uit dat deze twee therapieën toch echt onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. “Denk maar eens aan een doof kind dat moet leren praten. Dat is bijna onmogelijk. Want, hoe leren wij praten? Door alles wat we horen. Het horen van je eigen stem en al het taalaanbod van anderen zorgen ervoor dat je leert praten. Sterker nog, als er nooit tegen een kind zou worden gesproken, zal dat kind ook nooit leren praten.”

VOOR WELKE KINDEREN IS LUISTERTHERAPIE

INTERESSANT?

Luistertherapie is onder andere interessant voor kinderen:

- met hyperactief gedrag;
- met een ontwikkelingsachterstand in taal, spraak en gedrag;

- met auditieve verwerkingsproblemen;
- die overprikkeld raken van geluiden;
- met autisme;
- met slaapproblemen en angsten;
- die lastig leren als gevolg van bijvoorbeeld dyslexie;
- aandachts-, concentratie- en geheugenproblemen (bijvoorbeeld ADHD)
- problemen in de fijne en/of grove motoriek.

WAT DOET DE THERAPIE?

Omdat er veel overeenkomsten zijn tussen Tomatis en Samonas noemen we het hier gemakshalve luistertherapie, al zijn er wel verschillen. Luistertherapie zorgt ervoor dat geluiden op de juiste manier je hersenen bereiken. Geluid komt merendeels via je oren binnen. Voordat het bij je hersenen aankomt, kan er heel wat mis gaan met alle nadelige gevolgen die daaruit voortkomen. Luistertherapie

helpt om de weg die het geluid aflegt te optimaliseren.

Ien: "Geluid komt via de gehoorgang binnen, gaat dan via het trommelmembraan, middenoor en binnenoor verder. In het middenoor zitten minuscule spiertjes die door het wisselend aanbieden van zowel harde en zachte geluiden als hoge en lage tonen aangespannen en ook weer ontspannen worden. Zo wordt geluid als het ware verder getransporteerd.

Gedurende deze weg kan een stagnatie optreden waardoor het geluid de hersenen niet of niet op de

juiste wijze bereikt. Ook psychische oorzaken kunnen ervoor zorgen dat met name hoge tonen niet aankomen bij de hersenen. Juist deze hoge tonen zorgen ervoor dat de zenuwen geprikkeld worden die een verbinding tot stand brengen tussen de hersenen en de rest van het lichaam. Deze zenuwen zorgen ook voor verbinding tussen de hersenhelften. Simpel gezegd zorgt de ene hersenhelft ervoor dat er emoties ervaren worden, de andere helft bepaalt de actie die hierop volgt. Als de verbinding tussen de twee hersenhelften niet goed werkt, zie je dat kinderen anders dan gebruikelijk reageren. >

Een ongeboren kind begint al in de vierde maand van de zwangerschap met luisteren. Op dat moment heeft het oor zich volledig ontwikkeld. Dit heet de prenatale geheugenfase. Luistertherapie stimuleert door middel van klanken de belangrijkste fasen van de luister- en communicatieontwikkeling van het kind dat luistertherapie volgt. Vaak worden hiervoor klassieke muziek van Mozart of gregoriaanse gezangen of natuurgeluiden gebruikt. Deze muziek wordt aangepast en gefilterd (lage frequenties worden verwijderd) om zo de prenatale geheugenfase na te bootsen.

Ien
Breukers

Luistertherapie kan helpen om de verbindingen weer correct te laten functioneren zodat deze directe reactie wordt genormaliseerd."

Door interactie tussen een moeder en (zelfs al ongeboren) kind ontstaat taalontwikkeling. Vanaf de vierde maand in de baarmoeder, als het oor zich volledig heeft ontwikkeld, gaat een foetus geluiden waarnemen. Een baby die niet in staat is om geluid goed te kunnen verwerken, zal niet in staat zijn om op latere leeftijd goed te praten, tenzij dit alsnog wordt aangeleerd. Bij luistertherapie kan de stem van een moeder worden gebruikt (als facilitator in de methode) om een kind beter geluid te laten waarnemen. Dit afhankelijk van de manier waarop de luistertherapie wordt toegepast.

Luistertherapie kent drie uitgangspunten:

1. Alleen de tonen (frequenties) die het oor kan waarnemen, kunnen door de stem van die persoon worden geproduceerd.
2. Als je door middel van luistertherapie het oor de mogelijkheid geeft om niet of niet-correct waargenomen tonen weer wel goed te horen, dan verschijnen die ook weer

in de stem. Dat kan bewust of onbewust gebeuren.

3. De over een bepaalde periode voortdurend herhaalde akoestische stimulatie brengt een blijvende verandering van het gehoor en de spraak tot stand.

Aan de hand van deze wetten maken zowel Tomatis als Samonas gebruik van een apparaat, dat in eerste instantie het elektronisch oor werd genoemd, dat er voor zorgt dat de niet of niet-correct waargenomen frequenties weer goed worden gehoord. Bij Samonas werkt men tegenwoordig met een iPod (ter vervanging van het elektronisch oor) en bij Tomatis wordt de apparatuur tegenwoordig 'Solisten' of 'TalksUp' genoemd. Door gedurende een aantal periodes herhaaldelijk te luisteren naar aangepaste muziek, worden stoornissen in het luistervermogen opgelost en ontstaat een blijvende verandering in de auditieve ontwikkeling, de taal- en spraakontwikkeling, de sociaal-emotionele ontwikkeling, concentratie enzovoort. Luistertherapie zorgt ervoor dat de weggedrukte geluidsfrequenties na behandeling weer gehoord worden. Deze frequenties kunnen

vervolgens ook weer in je stem uitgedrukt worden.

HOE LANG DUURT DE THERAPIE?

Het Tomatis programma neemt gemiddeld achttien weken in beslag en bestaat uit twee weken luisteren (basisprogramma), dan zes weken rust, vervolgens twee weken luisteren naar het eerste vervolgprogramma, dan weer zes weken rust en tenslotte nogmaals twee weken luisteren naar een tweede vervolgprogramma.

De Samonas methode werkt met vier tot zes modules van elk vier weken. Tussen elke module zit een week rust. Je komt dan uit op negentien weken (4-1-4-1-4-1-4) of 29 weken als je zes modules pakt. Aan het eind van het totale programma ben je eigenlijk 'klaar' met het volgen van de therapie. Heerlijk dit van tevoren al te weten, toch!

THUISGEMAK

Het prettige van luistertherapie is dat het niet heel belastend is voor een kind; je kan er fijn thuis mee aan de slag en het soms zo vermoeiende en tijdrovende reizen is er niet. Het tijdstip bepaal je ook zelf en de duur van de behandeling is, zeker bij Samonas, goed te

TalksUp

Ingo Steinbach is de ontwikkelaar, Samonas is de naam die hij heeft gegeven aan de door hem ontwikkelde methode. Ingo ging hierbij uit van de Tomatis methode. Je kunt de Samonas methode zien als een doorontwikkeling van de Tomatis methode. Ingo heeft als eerste de methode geschikt gemaakt voor thuisgebruik. Nadien heeft ook Tomatis de oorspronkelijke methode doorontwikkeld voor thuisgebruik.

beheppen, namelijk 2x per dag 2 tot maximaal 17 minuten. Bij Tomatis is dit twee uur per dag aaneengesloten.

Ien vertelt dat het kind eigenlijk niet bij haar hoeft langs te komen. Zij werkt met een intakekijst die zij samen met de ouders invult. Aan de hand hiervan bepaalt zij een behandelplan, het startniveau en de luistertijd. Het uitgangspunt is dat ouders het beste weten hoe hun kind is en reageert. De ouders hebben een belangrijke taak in de therapie. Zij moeten heel goed aan de therapeut terugkoppelen welke effecten zij waarnemen gedurende de verschillende modules. Alles moet worden vastgelegd in een observatieformulier zodat de therapeut weet welke veranderingen in luisterfrequentie en luistertijd van de muziek moeten worden doorgevoerd. Zo wordt het programma op maat verder uitgewerkt. Bij Samonas is deze werkwijze noodzakelijk omdat ieder kind anders op de muziek reageert. Alhoewel het verslagleggen van de ervaringen tijdens het luisteren niet veel tijd vergt, luistert de terugkoppeling van ouders naar therapeut wel heel nauw. Alle waarnemingen moeten heel nauwkeurig worden ingevuld om een optimaal resultaat te kunnen bereiken!

Bij Tomatis is een terugkoppeling middels een observatieformulier niet

nodig. De Tomatis muziek is zodanig uitgebalanceerd dat er geen risico is op te lang of juist te kort luisteren. Keerzijde is wel dat de luistertijd aanzienlijk langer is en daarmee ook de belasting voor het kind.

WAT IS NODIG VOOR HET VOLGEN VAN GELUIDSTHERAPIE?

Eigenlijk heb je niet meer nodig dan een speciale, digitale 'iPod' (het elektronisch oor) die tegen een borg gehuurd kan worden en een kwalitatief goede koptelefoon die ook via len gehuurd kan worden.

KOSTEN

Als je Tomatis volgt, betaal je voor de intake en de basismodule totaal € 538,25. Een eventuele voorbereidende of vervolgmodule kosten elk € 320. Als de basismodule verbeteringen laat zien, dan is het aanbevolen om 2 vervolgmodes te doen. De totale kosten bedragen dan € 1.178,25. Bij Samonas kost de intake en het volgen van vier cycli € 950,25 (zes cycli € 1.376,25). Deze prijzen hanteert Ien Breukers in haar praktijk (logopedieluistertherapie.nl). Hier komen de kosten van het huren van een koptelefoon eventueel nog bij. Informeer bij je zorgverzekeraar of je in aanmerking komt voor een vergoeding van luistertherapie. Helaas vergoeden de meeste zorgverzekeraars niets. ●